

Verklaring inzake de belangrijkste ongunstige effecten van beleggingsbeslissingen op duurzaamheid

Stichting De Nationale Algemeen Pensioenfonds

LEI Code: 549300UNXEJBCJ2RW073

Samenvatting

Stichting De Nationale Algemeen Pensioenfonds neemt de belangrijkste ongunstige effecten van zijn beleggingsbeslissingen op duurzaamheidsfactoren in aanmerking. Deze verklaring is de geconsolideerde verklaring inzake de belangrijkste ongunstige effecten op duurzaamheidsfactoren van Stichting De Nationale Algemeen Pensioenfonds (hierna 'het fonds').

Deze verklaring inzake de belangrijkste ongunstige effecten op duurzaamheidsfactoren heeft betrekking op de referentieperiode van 1 januari tot en met 31 december 2024.

In de wet (Sustainable Finance Disclosure Regulation - SFDR) zijn meerdere duurzaamheidsfactoren gedefinieerd, welke betrekking hebben op onder meer ecologische en sociale kwesties, waaronder mensenrechten en arbeidsverhoudingen. Het pensioenfonds heeft deze verklaring opgesteld omdat het pensioenfonds rekening houdt met de belangrijkste ongunstige effecten in de zin van de SFDR. Dit betekent dat het pensioenfonds beleggingsbeslissingen neemt, waarbij het actief één of meerdere negatieve effecten op duurzaamheid meeneemt. Deze verklaring maakt deel uit van de vanuit de SFDR vereiste transparantie en dient als informatieverstrekking aan deelnemers van het pensioenfonds. De verklaring bevat de volgende onderdelen:

1. Beschrijving van de ongunstige effecten
2. Beschrijving van beleid/proces ter identificatie en prioritering van ongunstige effecten (due diligence)
3. Betrokkenheidsbeleid
4. Commitment aan Internationale Standaarden
5. Historische vergelijking

Het fonds past normatieve MVB-criteria toe op de ondernemingen waarin het fonds kan beleggen. Deze criteria zijn gebaseerd op universeel geaccepteerde principes voor ondernemingsgedrag, waaronder die van het VN Global Compact, de OESO-richtlijnen voor Multinationale Ondernemingen en de UN Guiding Principles on Business and Human Rights. In lijn met de centrale duurzaamheidsthema's van de pensioenregeling, te weten klimaat, mensenrechten, arbeidsnormen, milieu en anti-corruptie heeft het fonds de volgende ongunstige effecten geprioriteerd:

- 1) bedrijven die zich schuldig maken aan schending van internationale normen waaronder het VN Global Compact, de OESO-richtlijnen voor Multinationale Ondernemingen en de UN Guiding Principles on Business & Human Rights (PAI 10) en
- 2) bedrijven die betrokken zijn bij de productie van controversiële wapens (PAI 14) en

Juni 2025

3) de CO₂-intensiteit van de beleggingen in ondernemingen (PAI 3)

De belangrijkste maatregelen die het fonds heeft genomen om ongunstige effecten van directe beleggingen (via mandaten) te beperken betreffen:

1. Uitsluitingen. Het fonds wil bepaalde maatschappelijk ongewenste activiteiten niet financieren. Dit betreft onder andere ondernemingen die op structurele en grove wijze mensenrechten, arbeidsnormen, milieunormen en anti-corruptienormen schenden, ondernemingen die betrokken zijn bij de productie van controversiële wapens, ondernemingen die betrokken zijn bij de productie van tabaksproducten, ondernemingen die een belangrijk deel van de omzet (>20%) halen uit de delving van thermische kolen en ondernemingen die na (pogingen tot) engagement onvoldoende gedragsverandering laten zien. Landen die slecht scoren op politieke rechten en burgerlijke vrijheden worden eveneens uitgesloten.
2. Klimaat. Het fonds heeft de ambitie om voor de aandelenportefeuille een kwantitatieve CO₂-reductiedoelstelling te hanteren in lijn met het Akkoord van Parijs (2015), bij voorkeur door gebruik te maken van een specifieke benchmark. Ten aanzien van het in lijn brengen van de (aandelen)portefeuille met de CO₂-reductiedoelstelling van het Akkoord van Parijs (2015) geldt voor elke kring een opt-in. Aanvullend op bovenstaande wenst het fonds een bijdrage te leveren aan de financiering van de klimaattransitie via beleggingen in Groene Obligaties (Green Bonds).
3. ESG-integratie. Het fonds benadert maatschappelijk verantwoord beleggen als een integraal onderdeel van het beleggingsproces. Dat betekent dat verantwoord beleggen wordt meegewogen in elke beleggingsbeslissing, in samenhang met (verwacht) rendement, risico en kosten. Het fonds beoordeelt de toegevoegde waarde van ESG-integratie per beleggingscategorie. Deze beoordeling maakt deel uit van de 'Investment Case' die per categorie wordt gemaakt.
4. Actief aandeelhouderschap. Tot slot voert het fonds een beleid ten aanzien van stemmen en engagement. Voor het voeren van een dialoog met ondernemingen maakt het fonds gebruik van de diensten van de fiduciair en Sustainalytics. Alle Kringen nemen deel aan een breed (normatief) dialoogprogramma. Daarnaast neemt het fonds deel aan één of meerdere thematische engagementprogramma's, waarbij Sustainalytics een meerjarig (ca. 3 jaar) dialoog met een aantal bedrijven voert rond een bepaald thema op basis van vooraf gestelde doelen/mijlpalen. Voor zover aandelenbeleggingen plaatsvinden via separate mandaten wordt door het fonds ook gestemd op aandeelhoudersvergaderingen.

Wanneer er sprake is van beleggingsfondsen, zal het pensioenfonds het beleid en processen ter identificatie, prioritering en beheersing van ongunstige effecten van de fondsbeheerder beoordelen en meewegen in het selectie-, monitoring- en evaluatiebeleid.

Alle maatregelen zijn opgenomen in het MVB-beleid van het fonds. De meest recente versie is vastgesteld in de Bestuursvergadering van 15 juni 2023. Het Bestuur van het pensioenfonds stelt het beleid Maatschappelijk Verantwoord Beleggen vast. De implementatie van dit beleid wordt uitgevoerd door het uitvoerend bestuur en het uitvoerend bestuur wordt hierover geadviseerd door de Beleggingsadviescommissie.

De scores van 2024 in deze verklaring zijn gebaseerd op data van MSCI. In de jaren daarvoor is gebruik gemaakt van Sustainalytics. De data worden berekend door de fiduciair adviseur van het fonds. Over het algemeen vertonen de indicatoren een dalende trend die in lijn is met het beleid en wat betekent dat de ongunstige effecten op duurzaamheidsfactoren van de beleggingen verminderen.

Deze rapportage is met zorg samengesteld op basis van onze interpretatie van de regelgeving, de beleggingsportefeuille van het pensioenfonds en externe databronnen. De wetgeving is nieuw en voortschrijdend inzicht over de interpretatie en communicatie hierover van de toezichthouder kan leiden tot aanpassingen.

Summary

Stichting De Nationale Algemeen Pensioenfonds considers principal adverse impacts of its investment decisions on sustainability factors. The present statement is the consolidated statement on principal adverse impacts on sustainability factors of Stichting De Nationale Algemeen Pensioenfonds (hereinafter referred to as 'the fund').

This statement on principal adverse impacts on sustainability factors covers the reference period from 1 January to 31 December 2024.

The SFDR legislation defines various sustainability factors, which relate to, among others, environmental and social issues, including human rights and labour relations. The fund has prepared this statement because it considers the principal adverse impacts as defined in the SFDR Regulation. This means that the fund makes investment decisions that actively take into account one or more adverse effects on sustainability. This statement forms part of the transparency required under SFDR and serves to inform the participants of the pension fund. The pension fund will publish an annual statement on adverse impacts on its website. This statement includes the following sections:

1. Description of adverse impacts
2. Description of the policy/process for identifying and prioritizing adverse impacts (due diligence)
3. Engagement policy
4. Commitment to international standards
5. Historical comparison

The fund applies normative ESG criteria to the companies in which it may invest. These criteria are based on universally accepted principles for corporate conduct, including those of the UN Global Compact, the OECD Guidelines for Multinational Enterprises, and the UN Guiding Principles on Business and Human Rights. In line with the core sustainability themes of the pension scheme – climate, human rights, labour standards, environment, and anti-corruption – the fund has prioritized the following adverse impacts:

1. Companies involved in violations of international norms, including the UN Global Compact, OECD Guidelines for Multinational Enterprises, and the UN Guiding Principles on Business & Human Rights (PAI 10);
2. Companies involved in the production of controversial weapons (PAI 14); and
3. The carbon intensity of investments in companies (PAI 3).

The main measures the fund has taken to mitigate adverse impacts from direct investments (via mandates) include:

1. **Exclusions:** The fund chooses not to finance certain socially undesirable activities. These include companies that structurally and severely violate human rights, labour standards, environmental standards, and anti-corruption norms; companies involved in the production of controversial weapons; companies involved in the production of tobacco products; companies that derive a significant portion of their revenue (>20%) from the extraction of thermal coal; and companies that, even after engagement efforts, show insufficient behavioural change. Countries with poor scores on political rights and civil liberties are also excluded.

2. **Climate:** The fund aims to apply a quantitative CO₂ reduction target to its equity portfolio, in line with the Paris Agreement (2015), preferably by using a specific benchmark. Each investment circle has an opt-in option regarding the alignment of the (equity) portfolio with the CO₂ reduction targets of the Paris Agreement. In addition, the fund wishes to contribute to financing the climate transition through investments in Green Bonds.
3. **ESG integration:** The fund approaches responsible investing as an integral part of the investment process. This means that responsible investment is considered in every investment decision, alongside expected return, risk, and cost. The fund assesses the added value of ESG integration per asset class. This assessment is included in the 'Investment Case' for each asset class.
4. **Active ownership:** The fund also has a policy for voting and engagement. For engaging with companies, the fund uses the services of its fiduciary manager and Sustainalytics. All investment circles participate in a broad normative engagement program. In addition, the fund participates in one or more thematic engagement programs, in which Sustainalytics conducts a multi-year (approximately 3 years) dialogue with selected companies around a specific theme based on predefined goals/milestones. Where equity investments are held via separate mandates, the fund also votes at shareholder meetings.

Where investments are made through investment funds, the pension fund will assess and take into account the policies and processes of the fund manager regarding the identification, prioritization, and management of adverse impacts in its selection, monitoring, and evaluation policy.

All measures are included in the fund's ESG policy. The most recent version was adopted in the Board Meeting of 15 June 2023. The Board of the pension fund determines the ESG policy. The implementation of this policy is carried out by the Executive Board, which is advised in this regard by the Investment Advisory Committee.

The 2024 scores in this statement are based on data from MSCI. In previous years, Sustainalytics data was used. The data are calculated by the fund's fiduciary adviser. In general, the indicators show a declining trend, in line with the policy, which means the adverse impacts of investments on sustainability factors are decreasing.

This report has been compiled with care based on our interpretation of the regulation, the pension fund's investment portfolio, and external data sources. The legislation is new, and evolving insights regarding the interpretation and communication of it by the regulator may lead to adjustments.

2. Beschrijving van de ongunstige effecten

Het pensioenfonds voert een Maatschappelijk Verantwoord Beleggen Beleid (MVB-beleid), waarbij meerdere beleidsopties worden ingezet, waaronder *Uitsluiten*, *ESG-integratie*, *Stemmen*, *Engagement* en *Impactbeleggen*. Het pensioenfonds kan één of meerdere van deze beleidsopties inzetten om één of meerdere ongunstige effecten op duurzaamheid te beheersen. In onderstaand overzicht is weergegeven welke ongunstige effecten het pensioenfonds integreert in het MVB-beleid, inclusief de wijze waarop de ongunstige effecten worden beheerst.

		Indicatoren voor ondernemingen waarin is belegd					
Indicator ongunstige effecten op duurzaamheid		Parameter	Effecten 2022	Effecten 2023	Effecten 2024	Toelichting	Genomen maatregelen en voor de volgende referentieperiode geplande maatregelen en vastgestelde streefdoelen
		Klimaat en andere milieu-indicatoren					
Broeikasgas–emissies	1. Broeikasgasemissie (BKG)	Scope 1 BKG emissies	155.569	83.370	75.938,92	Dit betreft absolute CO ₂ -emissies en equivalenten hiervan zoals waterstof, methaan e.d. die ofwel door de onderneming zelf zijn gerapporteerd, dan wel via een model van de externe dataleverancier zijn geschat. Deze grootte wordt uitgedrukt in ton CO ₂ en vervolgens toegewezen naar de omvang van de beleggingen als fractie van de totale ondernemingswaarde (EVIC). Voor het bepalen van de totale BKG-emissies is voor 58,9% van de relevante liquide portefeuille data voorhanden.	Het pensioenfonds zet de volgende instrumenten als beheersmaatregel in: Stem- en engagementbeleid, CO ₂ -reductiedoelen voor de aandelenportefeuille voor ontwikkelde markten, ESG-integratie, beleggingen in groene obligaties en uitsluiten.
		Scope 2 BKG emissies	22.783	18.079	20.787,12		
		Scope 3 BKG emissies	711.834	417.494	500.728,29		
		Totale BKG emissies	890.133	518.894	611.835,11		
	2. Koolstofvoetafdruk	Koolstofvoetafdruk	259	155	166,22	Dit zijn de CO ₂ -emissies van de ondernemingen voor het deel waar het pensioenfonds in belegd is, per 1 mln belegd vermogen. Voor het bepalen van de totale koolstofvoetafdruk is voor 58,9% van de relevante liquide portefeuille data voorhanden.	
	3. BKG-intensiteit ondernemingen waarin is belegd	BKG-intensiteit ondernemingen waarin is belegd	575	436	478,55	Dit betreft de CO ₂ -emissies van de ondernemingen voor het deel waar het pensioenfonds is belegd, per 1 mln omzet. Voor het bepalen van de totale BKG-intensiteit is voor 65,8% van de relevante liquide portefeuille	

						data voorhanden.	
	4. Blootstelling aan ondernemingen actief in de sector fossiele brandstoffen	Aandeel van investeringen in bedrijven dat actief is in de sector fossiele brandstoffen. Dit is gebaseerd op ondernemingen die inkomsten halen uit exploratie, mijnbouw, winning, distributie of raffinage van verschillende soorten fossiele brandstoffen.	3,8%	2,6%	3,91%	Dit is gebaseerd op ondernemingen die inkomsten halen uit exploratie, mijnbouw, winning, distributie of raffinage van verschillende soorten fossiele brandstoffen. Voor het bepalen van het totale aandeel verbruik en opwekking van niet hernieuwbare energie aan ondernemingen actief in de sector fossiele brandstoffen is voor 65,8% van de relevante liquide portefeuille data voorhanden.	
	5. Aandeel verbruik en opwekking niet-hernieuwbare energie	Aandeel verbruik van niet-hernieuwbare energie van ondernemingen waarin is belegd, uit niet-hernieuwbare energiebronnen, ten opzichte van hernieuwbare energiebronnen, uitgedrukt als percentage van de totale energiebronnen.	21%	23%	34,25%	Niet-hernieuwbare energiebronnen zijn andere energiebronnen dan wind-, zonne-energie (thermisch en fotovoltaïsch) en geothermische energie, omgevingsenergie, getijden, golf- en andere oceanenergie, waterkracht, biomassa, stortgas, gas van rioolzuiveringsinstallaties en biogas. Voor het bepalen van het totale aandeel verbruik en opwekking van niet hernieuwbare energie aan ondernemingen actief in de sector fossiele brandstoffen is voor 52,1% van de relevante liquide portefeuille data voorhanden.	

		Aandeel opwekking van niet-hernieuwbare energie van ondernemingen waarin is belegd, uit niet-hernieuwbare energiebronnen, ten opzichte van hernieuwbare energiebronnen, uitgedrukt als percentage van de totale energiebronnen.	3,1%	2,9%	1,17%	Voor het bepalen van deze parameter is 1,6% van de relevante liquide portefeuille data voorhanden.	
	6. Intensiteit energieverbruik per sector met grote klimaateffecten	Energieverbruik in GWh per miljoen EUR aan inkomsten van ondernemingen waarin is belegd, per sector met grote klimaateffecten.	1,5	2,9	0,27	Voor het bepalen van deze parameter is 61,5% van de relevante liquide portefeuilles data voorhanden.	
Biodiversiteit	7. Activiteiten met negatieve gevolgen voor biodiversiteitsgevoelige gebieden	Aandeel beleggingen in ondernemingen met vestigingen/activiteiten in of bij biodiversiteitsgevoelige gebieden wanneer de activiteiten van die ondernemingen negatieve gevolgen voor die gebieden hebben.	3,0%	2,0%	3,12%	Activiteiten die een negatief effect hebben op biodiversiteitsgevoelige gebieden omvatten activiteiten die leiden tot de verslechtering van de (natuurlijke) habitats van soorten en die de soorten verstoren waarvoor een beschermd gebied is aangewezen door de EU en haar lidstaten, nationale bepalingen of internationale normen. Voor het bepalen van deze parameter is voor 65,7% van de relevante liquide portefeuille data voorhanden.	Het pensioenfonds zet de volgende instrumenten als beheersmaatregel in: Stem- en normatief engagementbeleid.
Watergehalte	8. Emissies in water	Door de ondernemingen waarin is belegd veroorzaakte emissies in water (in ton) per miljoen EUR aan beleggingen, uitgedrukt als gewogen gemiddelde.	0,1	0,0	0,00	Emissies naar water betekent directe emissies van schadelijke stoffen waaronder nitraten, fosfaten en pesticiden. Voor het bepalen van deze parameter is voor 0,3% van de relevante liquide portefeuille data voorhanden.	Geen, dit effect is niet geprioriteerd door het pensioenfonds.
Afval	9. Aandeel gevaarlijke afval en radioactief afval	Door de ondernemingen waarin is belegd, geproduceerd gevaarlijk afval en radioactief afval (in ton) per miljoen EUR aan beleggingen, uitgedrukt als gewogen gemiddelde.	4,2	2,3	0,29	Gevaarlijk afval en radioactief afval betekent afval zoals gedefinieerd in respectievelijk artikel 3, lid 2, van Richtlijn 2008/98/EG en artikel 3, lid 7, van Richtlijn 2011/70/Euratom van	

						de Raad van het Europees Parlement en de Raad. Voor het bepalen van deze parameter is voor 48,5% van de relevante liquide portefeuille data voorhanden.	
Indicatoren voor sociale thema's en arbeidsomstandigheden, eerbiediging van de mensenrechten, en bestrijding van corruptie en omkoping							
Sociale thema's en arbeidsomstandigheden	10. Schendingen van de beginselen van het VN Global Compact of van de richtsnoeren voor multinationale ondernemingen van de Organisatie voor Economische Samenwerking en ontwikkeling (OESO)	Blootstelling naar ondernemingen die de principes van het UN Global Compact of de principes van de OESO-richtlijnen voor Multinationale Ondernemingen op grove wijze schenden.	0,6%	0,9%	0,00%	Bedrijven die betrokken zijn bij claims van schendingen en de ernst van deze gebeurtenissen in relatie tot de UN Global Compact en OESO-principes worden beoordeeld op basis van de beoordelingsmethodologie van de externe dataleverancier. Voor het bepalen van deze parameter is voor 66,7% van de relevante liquide portefeuille data voorhanden.	Het pensioenfonds zet de volgende instrumenten als beheersmaatregel in: Uitsluitingsbeleid en stem- en normatief en thematisch engagementbeleid.
	11. Ontbreken van procedures en compliance mechanisme en voor het monitoren van de naleving van de beginselen van het VN Global Compact en de OESO-richtsnoeren voor multinationale ondernemingen	Blootstelling naar ondernemingen zonder een beleid voor het monitoren van de naleving van de beginselen van het VN Global Compact en de OESO-richtsnoeren voor multinationale ondernemingen of zonder regelingen voor de afhandeling van klachten waarmee schendingen van die VN-beginselen of OESO-richtsnoeren kunnen worden aangepakt.	4,3%	28,9%	0,60%	Bedrijven waarin wordt belegd en die de UNGC-principes hebben ondertekend, zijn verplicht jaarlijks verslag uit te brengen over hun nalevingsinspanningen. Deze indicator wordt berekend met behulp van gegevens van externe dataleverancier die bedrijven beoordelen op het ontbreken van relevant beleid en door toezicht te houden op klachten- en klachtenafhandelingsmechanismen. Voor het bepalen van deze parameter is voor 65,8% van de relevante liquide portefeuille data voorhanden.	Het pensioenfonds zet de volgende instrumenten als beheersmaatregel in: Stem- en normatief en thematisch engagementbeleid.

	12. Niet-gecorrigeerde loonkloof tussen mannen en vrouwen	Gemiddelde niet-gecorrigeerde loonkloof tussen mannen en vrouwen bij ondernemingen waarin is belegd.	0,6%	0,7%	6,55%	Het verschil tussen het gemiddelde bruto-uurloon van mannen in loondienst en dat van vrouwen in loondienst, uitgedrukt als percentage van het gemiddelde bruto-uurloon van mannen in loondienst. Voor het bepalen van deze parameter is voor 42,5% van de relevante liquide portefeuille data voorhanden.	Het pensioenfonds zet de volgende instrumenten als beheersmaatregel in: Stem- en (thematisch) engagementbeleid, in het specifiek het thema <i>Tomorrow's Board</i> .
	13. Genderdiversiteit raad van bestuur	Ratio man/vrouw in het bestuur van ondernemingen waarin het pensioenfonds belegt.	15,6%	18%	22,78%	Deze indicator is berekend met behulp van gegevens van externe dataleverancier over door bedrijven gerapporteerde bestuursinformatie. Voor het bepalen van deze parameter is voor 64,0% van de relevante liquide portefeuille data voorhanden.	
	14. Blootstelling aan controversiële wapens (antipersoons-mijnen, clustermunitie, chemische wapens en biologische wapens)	Blootstelling naar ondernemingen betrokken bij productie of verkoop van controversiële wapens.	0,1%	0,1%	0,00%	Deze indicator wordt berekend met behulp van gegevens van externe dataleverancier op basis van productie en verkoopdata van bedrijven. Voor het bepalen van deze parameter is voor 65,9% van de relevante liquide portefeuille data voorhanden.	Het pensioenfonds zet de volgende instrumenten als beheersmaatregel in: Uitsluitingsbeleid op controversiële wapens
	Indicatoren voor beleggingen in overheden en supranationale instellingen						
Ecologisch	15. BKG-intensiteit	BKG-intensiteit van landen waarin het pensioenfonds is belegd.	0,1	41	23,29	Deze indicator is berekend als de totale broeikasgasemissies van een land, genormaliseerd op basis van het nominale Bruto Binnenlands Product van het land.	Het pensioenfonds zet de volgende instrumenten als beheersmaatregel in: beleggingen in groene staats- en staatsgerelateerde obligaties.

Sociaal	16. Landen waarin is belegd met schendingen van sociale rechten	Aantal landen (absoluut en relatief) met sociale schendingen, gemeten tegen internationale verdragen, principes van de Verenigde naties of waar relevant nationale wetgeving.	3,0 en 2,8%	0,0 en 0,0%	0 en 0,00%	Het eerste getal toont het aantal landen waarin wordt belegd met een schending van sociale rechten, het tweede getal is dit aantal gedeeld door het totaal aantal landen waarin wordt belegd. Betrokkenheid van landen bij claims van schendingen en de ernst van deze gebeurtenissen in relatie tot de VN-principes worden beoordeeld op basis van de beoordelingsmethodologie van de externe dataleverancier.	Het pensioenfonds zet de volgende instrumenten als beheersmaatregel in: Landen uitsluitingsbeleid.
			Indicatoren voor beleggingen in vastgoedactiva				
Fossiele brandstoffen	17. Blootstelling aan fossiele brandstoffen via vastgoedactiva	Aandeel beleggingen in vastgoedactiva die een rol spelen bij het winnen, opslaan, vervoeren of produceren van fossiele brandstoffen.	0,0%	0,0%	0,0%	Voor het bepalen van deze parameter is voor 98,18% van de relevante vastgoed portefeuille data voorhanden.	Geen, dit effect is niet geprioriteerd door het pensioenfonds.
Energie-efficiëntie	18. Blootstelling aan energie-inefficiënte vastgoedactiva	Aandeel beleggingen in energie-inefficiënte vastgoedactiva.	17,3%	12%	11,23%	Voor het bepalen van deze parameter is voor 98,18% van de relevante vastgoed portefeuille data voorhanden.	
			Aanvullende klimaat- en andere milieu-indicatoren voor ondernemingen waarin is belegd				
Emissies	4. Beleggingen in ondernemingen zonder initiatieven voor koolstofemissiereductie	Aandeel beleggingen in ondernemingen zonder initiatieven voor koolstofemissiereductie die aansluiting bij de Overeenkomst van Parijs beogen.	25%	20%	29,31%	Bedrijven zonder initiatieven op het gebied van CO ₂ -uitstoot in lijn met het Akkoord van Parijs, zijn beoordeeld op basis van de methodologie van de externe dataleverancier. Voor het bepalen van deze parameter is voor 63,6% van de relevante liquide portefeuille data voorhanden.	Het pensioenfonds zet de volgende instrumenten als beheersmaatregel in: het stem- en engagementbeleid en CO ₂ -reductiedoelen voor de aandelenportefeuille voor ontwikkelde markten.
		Aanvullende indicatoren voor sociale thema's en arbeidsomstandigheden, eerbiediging van de mensenrechten, en bestrijding van corruptie en omkoping voor ondernemingen waarin is belegd					

Mensenrecht en	14. Aantal geconstateerde gevallen van ernstige mensenrechtenproblemen en -schendingen	Aantal ernstige mensenrechtenproblemen en -schendingen die verband houden met de ondernemingen waarin is belegd, op basis van een gewogen gemiddelde	0,5	0,2	0,02	Betrokkenheid van landen bij claims van mensenrechtenschendingen en de ernst van deze gebeurtenissen zijn beoordeeld op basis van de beoordelingsmethodologie van de externe dataleverancier. Voor het bepalen van deze parameter is voor 56,5% van de relevante liquide portefeuille data voorhanden.	Het pensioenfonds zet de volgende instrumenten als beheersmaatregel in: Uitsluitingsbeleid. Stem- en normatief engagementbeleid en thematisch engagementbeleid.
----------------	--	--	-----	-----	------	---	---

3. Beschrijving van beleid/proces ter identificatie en prioritering van ongunstige effecten

Het pensioenfonds hanteert beleid en processen ter identificatie, prioritering en beheersing van ongunstige effecten. Dit is beschreven in het beleid Maatschappelijk Verantwoord Beleggen. De meest recente versie van het beleid Maatschappelijk Verantwoord Beleggen is vastgesteld door het bestuur op 15 juni 2023.

Het fonds past normatieve MVB-criteria toe op de ondernemingen waarin het fonds kan beleggen. Deze criteria zijn gebaseerd op universeel geaccepteerde principes voor ondernemingsgedrag, waaronder die van het VN Global Compact, de OESO-richtlijnen voor Multinationale Ondernemingen en de UN Guiding Principles on Business and Human Rights. In lijn met de centrale duurzaamheidsthema's van de pensioenregeling, te weten klimaat, mensenrechten, arbeidsnormen, milieu en anti-corruptie heeft het fonds de volgende ongunstige effecten geprioriteerd:

Ten aanzien van de thema's mensenrechten, arbeidsnormen, milieu en anti-corruptie:

- 1) bedrijven die zich schuldig maken aan schending van internationale normen waaronder het VN Global Compact, de OESO-richtlijnen voor Multinationale Ondernemingen en de UN Guiding Principles on Business & Human Rights (PAI 10) en
- 2) bedrijven die betrokken zijn bij de productie van controversiële wapens (PAI 14) en

Daarnaast meten en monitoren we ten aanzien van het thema klimaat:

- 3) de CO₂-intensiteit van de beleggingen in ondernemingen (PAI 3)

De belangrijkste maatregelen die het fonds heeft genomen om ongunstige effecten van directe beleggingen (via mandaten) te beperken betreffen:

1. Uitsluitingen. Het fonds wil bepaalde maatschappelijk ongewenste activiteiten niet financieren. Daarom heeft het fonds als doelstelling om niet te beleggen in:
 - a. Ondernemingen die op structurele en grove wijze mensenrechten, arbeidsnormen, milieunormen en anti-corruptienormen schenden;
 - b. Ondernemingen die betrokken zijn bij de productie van controversiële wapens, waaronder cluster munitie, anti-persoonsmijnen, chemische-, biologische- en nucleaire wapens;

- c. Ondernemingen die betrokken zijn bij wapenhandel met entiteiten waarvoor een VN Veiligheidsraad en/of EU wapenembargo geldt;
 - d. Landen waartegen de VN-Veiligheidsraad en/of de EU een wapenembargo heeft uitgevaardigd omdat in die landen sprake is van ernstige en systematische schendingen van mensenrechten;
 - e. Landen waarvoor een Freedom House score van 20 of lager geldt. Dit is een breed geaccepteerde index, waarbij jaarlijks een groot aantal landen wordt gescoord op politieke rechten en burgerlijke vrijheden. De methodologie van het onderzoek is zoveel mogelijk in lijn gebracht met de thema's van de Universele Verklaring van de Rechten van de Mens. De score loopt van 1- 100. Een score van 20 of lager is een indicator dat de politieke rechten en burgerlijke vrijheden in het land slecht worden beschermd;
 - f. Ondernemingen die betrokken zijn bij de productie van tabaksproducten (daar deze sector al jarenlang systematisch gezondheid ondermijnt);
 - g. Ondernemingen die een belangrijk deel van de omzet (>20%) halen uit de delving van thermische kolen;
 - h. Ondernemingen die na (pogingen tot) engagement onvoldoende gedragsverandering laten zien.
2. Klimaat. Het fonds heeft de ambitie om voor de aandelenportefeuille een kwantitatieve CO₂-reductiedoelstelling te hanteren in lijn met het Akkoord van Parijs (2015), bij voorkeur door gebruik te maken van een specifieke benchmark. De resultaten van deze keuze worden tenminste ook afgezet tegen de brede markt. Dit beleid kan naar andere beleggingscategorieën worden uitgebreid op het moment dat hiervoor voldoende data en methodieken beschikbaar zijn. Ten aanzien van het in lijn brengen van de (aandelen)portefeuille met de CO₂-reductiedoelstelling van het Akkoord van Parijs (2015) geldt voor elke kring een opt-in. Aanvullend op bovenstaande wenst het fonds een bijdrage te leveren aan de financiering van de klimaattransitie via beleggingen in Groene Obligaties (Green Bonds).
 3. ESG-integratie. Het fonds benadert maatschappelijk verantwoord beleggen als een integraal onderdeel van het beleggingsproces. Dat betekent dat verantwoord beleggen wordt meegewogen in elke beleggingsbeslissing, in samenhang met (verwacht) rendement, risico en kosten. Het fonds beoordeelt de toegevoegde waarde van ESG-integratie per beleggingscategorie. Deze beoordeling maakt deel uit van de 'Investment Case' die per categorie wordt gemaakt. In de Investment Case wordt ook vastgelegd, op welke wijze de ESG-integratie kan worden geïmplementeerd. Dit kan door de keuze van een specifieke (ESG) benchmark of via het managersselectiebeleid. Aandelen, obligaties (vnl. bedrijfsobligaties) en vastgoed zijn beleggingscategorieën waarvan het fonds de toegevoegde waarde van ESG-integratie ziet en waarbij dit via het selectiebeleid is toegepast.
 4. Actief aandeelhouderschap. Tot slot voert het fonds een beleid ten aanzien van stemmen en engagement. Voor het voeren van een dialoog met ondernemingen maakt het fonds gebruik van de diensten van de fiduciër en Sustainalytics. Alle Kringen nemen deel aan een breed (normatief) dialoogprogramma. Binnen dit programma gaat Sustainalytics de dialoog aan met bedrijven die zich schuldig maken aan ernstige schendingen van internationale normen, zoals de OESO richtlijnen en de UN Global Compact Principles. Daarnaast neemt het fonds deel aan één of meerdere thematische engagementprogramma's, waarbij Sustainalytics een meerjarig (ca. 3 jaar) dialoog met een aantal bedrijven voert rond een bepaald thema op basis van vooraf gestelde doelen/mijlpalen. Deze thema's hebben vaak raakvlakken met sociale en/of maatschappelijke problemen en uitdagingen. Hiermee geeft het fonds nader invulling aan de wens om ook ten aanzien van S en G een positieve bijdrage te leveren. Voor zover aandelenbeleggingen plaatsvinden via separate mandaten, wordt door het fonds ook gestemd op aandeelhoudersvergaderingen. Voor het aandelenvermogen dat is belegd in beleggingsfondsen, wordt niet door het fonds zelf gestemd. Het stembeleid van de vermogensbeheerder is dan van toepassing op onze aandelenbeleggingen. De vermogensbeheerders rapporteren hierover.

Wanneer er sprake is van beleggingsfondsen, zal het pensioenfonds het beleid en processen ter identificatie, prioritering en beheersing van ongunstige effecten van de Juni 2025

fondsbeheerder beoordelen en meewegen in het selectie, monitoring en evaluatiebeleid.

Data

Om ongunstige effecten te kunnen meten en eventueel te kunnen beheren maakt het pensioenfonds gebruik van meerdere databronnen. Het pensioenfonds maakt voor beleggingsadviezen en -rapportages gebruik van een fiduciair adviseur. Via de fiduciair adviseur maakt het pensioenfonds gebruik van de daar aanwezige databronnen en gehanteerde methodologieën. De fiduciair volgt een proces om de kwaliteit van de data te waarborgen, zoals checks op consistentie, bewerking en aanvulling uit andere bronnen. Niet alle data zijn beschikbaar. Het gebruik van bronnen en methodologieën kan door de tijd heen wijzigen en kunnen een aanzienlijk effect hebben op de berekeningen van de belangrijkste negatieve-effectenindicatoren en resulteren in hogere of lagere waarden. Per publicatiedatum wordt gebruik gemaakt van onderstaande bronnen.

Ongunstig Effect	Databron 2022 en 2023	Databron 2024
1 t/m 16 17 & 18 Optionele klimaatindicator 4 voor ondernemingen Optionele sociale indicator 14 voor ondernemingen	Sustainalytics PAI Data Solution & ISS Climate Databron van beheerders vastgoedfondsen Sustainalytics PAI Data Solution Sustainalytics PAI Data Solution en/of Sustainalytics Controversy Score	MSCI Databron van beheerders vastgoedfondsen MSCI MSCI

Governance

Het Bestuur van het pensioenfonds is eigenaar van het dossier Maatschappelijk Verantwoord Beleggen. Tezamen met de beleggingsadviescommissie monitort het Bestuur het MVB beleid van het fonds en dat van de externe vermogensbeheerders. De fiduciair adviseur en managersselectie, monitoring en -evaluatie specialist spelen hierin een faciliterende rol.

Per kwartaal wordt inzicht gegeven in de ESG risico's van de portefeuille vergeleken met de benchmark.

De fiduciair adviseur meet, monitort en rapporteert over de door het pensioenfonds geprioriteerde ongunstige duurzaamheidseffecten. Periodiek wordt beoordeeld of de ingezette beheersmaatregelen effectief zijn en kunnen voorstellen voor aanscherping of aanpassing worden gedaan.

4. Betrokkenheidsbeleid

Het pensioenfonds wenst binnen de eigen invloedssfeer invloed aan te wenden om ongunstige effecten van beleggingen op duurzaamheid te adresseren en mitigeren. Hiervoor zet het fonds een engagement en stembeleid in (betrokkenheidsbeleid). Het beleid is beschreven in het MVB-beleid.

Het fonds zet een engagementbeleid in gericht op normschenders. Hierbij is het doel bestaande schendingen op te heffen, schade te herstellen, gedupeerden te compenseren en processen aan te passen zodanig dat soortgelijke schendingen zich in de toekomst niet nogmaals voordoen. Daarnaast voert het fonds thematische dialogen om duurzaamheidsindicatoren positief te beïnvloeden, bijvoorbeeld goed bestuur, mensenrechten, gelijke kansen en dergelijke.

Het stembeleid is hoofdzakelijk gericht op goed bestuur, benoeming van bestuurders, beloningsbeleid en milieu- en sociale aandeelhoudersresoluties. Het pensioenfonds

wenst binnen de eigen invloedssfeer invloed aan te wenden om ongunstige effecten van beleggingen op duurzaamheid te adresseren en mitigeren. Hiervoor zet het fonds een engagement en stembeleid in (betrokkenheidsbeleid). Het beleid is beschreven in het MVB-beleid van het fonds.

Bij beleggingsfondsen wordt het stembeleid gevolgd van de beheerders van de door het fonds geselecteerde beleggingsfondsen. Het pensioenfonds evalueert en publiceert jaarlijks de uitvoering van het engagement en stembeleid van deze vermogensbeheerders.

5. Commitment aan Internationale Standaarden

Het pensioenfonds laat zich leiden door internationale en nationale breed geaccepteerde normenkaders voor ondernemingsgedrag en zet het beleid hierop in. Hierbij vormen het VN Global Compact, de OESO-richtlijnen voor Multinationale Ondernemingen en de UN Guiding Principles on Business and Human Rights en het Klimaat Akkoord van Parijs de basis. Daarnaast hanteert het fonds de Nederlandse Sanctiewetgeving (1977) voor beoordeling van onacceptabel gedrag van staten en moeten de vermogensbeheerders en fiduciair beheerder de Principles for Responsible Investments hebben ondertekend. De thema's die onder deze internationale standaarden vallen zijn in het MVB-beleid verder beschreven. Ten aanzien van beleggingen in het teken van de klimaatdoelstellingen van het Akkoord van Parijs bestaat een opt-in recht.

Het fonds belegt ook in beleggingsfondsen. Voor de fondsbeleggingen geldt dat het pensioenfonds geen discretie heeft over de beleggingen. Daarom zal het fonds in het selectie en evaluatiebeleid toetsen in welke mate het door de beheerder gevoerde beleid aansluit bij de naleving van en toetsing van VN Global Compact schendingen door ondernemingen. Hierbij maken de beheerders gebruik van eigen databronnen, methodologieën en raamwerken om te bepalen over er sprake is van VN Global Compact schendingen door bedrijven. De toepassing hiervan maakt onderdeel uit van de periodieke monitoring welke uitgevoerd wordt door de fiduciair beheerder. Het fonds beoordeelt op basis van kwalitatieve inzichten op beleggingsfondsniveau of de toepassing van VN Global Compact in lijn is met het beleid van het fonds.

Klimaatscenario's

Op dit moment maakt het fonds nog geen gebruik van toekomstgerichte klimaatscenario's. Het fonds onderzoekt de mogelijkheden en de inzet hiervan ten aanzien van beleidsvorming en risicobeheersing.

6. Historische vergelijking

De historische waarden van indicatoren, met aanvangsjaar 2022, zijn in de bovenstaande tabel bij de beschrijving van de indicatoren opgenomen. Hiermee wordt de historische ontwikkeling van de indicatoren inzichtelijk gemaakt. Over verslagjaar 2024 heeft het fonds een andere databron gebruikt. Waar tot en met 2023 gebruik werd gemaakt van Sustainalytics, is het fonds vanaf 2024 overgestapt op MSCI. Deze dataprovider hanteert voor sommige datapunten een andere methodologie en kent een andere datadekking (coverage) dan Sustainalytics. Dit betekent dat veranderingen in de data deels verklaard kunnen worden door verschillen in de dataprovider, en niet uitsluitend door inhoudelijke wijzigingen in het beleid of de beleggingsportefeuille. Over het algemeen komt de ontwikkeling van de data echter overeen met de verwachtingen van het fonds. Voor de meeste indicatoren is een lichte verbetering of zichtbaar of is de score vergelijkbaar met de afgelopen jaren. De opvallendste ontwikkelingen zijn de volgende:

- Voor de klimaatindicatoren die verband houden met CO₂ (zowel de gefinancierde emissies in absolute zin, de koolstofvoetafdruk als de CO₂-intensiteit) is er sprake van een stijging ten opzichte van 2023 maar van een forse daling ten opzichte van 2022. Dit is te verklaren door wijzigingen in datakwaliteit en portefeuillesamenstelling.

- De intensiteit energieverbruik per sector met grote klimaateffecten (indicator 6) is significant gedaald. Deze wijziging kan voornamelijk verklaard worden door een wijziging in methodologie die het gevolg is van de wijziging van dataprovider.
- Datzelfde geldt voor indicator 11, het ontbreken van procedures en compliance mechanisme en voor het monitoren van de naleving van de beginselen van het VN Global Compact en de OESO- richtsnoeren voor multinationale ondernemingen. Deze indicator is fors gedaald maar dat komt met name door het gebruik van een andere methodologie.
- Ten aanzien van indicator 12, de niet-gecorrigeerde loonkloof tussen mannen en vrouwen, is er juist sprake van een stijging. Dit komt met name omdat de datakwaliteit omhoog is gegaan. Meer bedrijven rapporteren over deze loonkloof.
- De omvang van de beleggingen in bedrijven die zich schuldig maken schending van internationale normen en/of betrokken zijn bij controversiële wapens (indicator 10 en 14) is 0% en in lijn met het beleid van het pensioenfonds. Enige blootstelling vloeit voort uit de keuze om in beleggingsfondsen te participeren, waarbij de beheerders van deze fondsen op basis van eigen databronnen en interpretatie hiervan deze uitsluitingscriteria hanteren.
- De BKG-intensiteit van landen (indicator 15) is gedaald ten opzichte van 2023. Deze daling is in lijn met het beleid van het pensioenfonds.
- Dit jaar was er geen data voor handen ten aanzien van het aantal landen waarin is belegd met schendingen van sociale rechten.